

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Toimiala- tai etujärjestö

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

• **Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

-

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

Palta tukee hallituksen asettamaa tavoitetta hiilineutraalista Suomesta vuoteen 2035 mennessä. Siksi on hyvä, että toimeenpano edistyy.

Viime vuosina valmistellut toimialakohtaiset vähähiilitiekartat ovat tuottaneet arvokasta tietoa ja sitouttaneet toimialatyhjä vahvempaan ilmastotyöhön. Palta kannattaa strategialuonnoksen linjausta tiekarttojen päivittämisestä 2023 soveltuvin osin. Kyseeseen voi myös tulla tarkastelujen laajentaminen tai syventäminen sekä/taikka tiekartan laatiminen uusille toimialoille. Lisäksi vähähiilitiekartat tulee nostaa yhä vahvemmin ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelun keskiöön.

EU:n uudet päästövähennykset tulisi painottaa päästökaupasektorille strategian luonnoksen mukaisesti. Tämä mahdollistaa kustannustehokkaimpien päästövähennysten toteuttamisen.

Palta tukee kertaluonteisen jouston ja LULUCF-jouston käyttämistä taakanjakosektorin 2030-päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Jotta LULUCF-jousto on todella käytettävissä, on tärkeä toteuttaa etupainotteisesti maankäyttösektorin nettonielua lisääviä toimia, kuten strategiassa todetaan.

Joustomekanismien käyttö tulisi mahdollistaa laajemminkin, sillä ne lisäävät kustannustehokkuutta. Strategiaan tulisi esimerkiksi kirjata hallitusohjelman linjaus, että 2025 arvioidaan kansainvälisten joustomekanismien käyttöä osana 2035-hiilineutraaliustavoitetta. Joustoja saatetaan tarvita, jos esimerkiksi arviot metsien hiilinielusta osoittautuvat liian optimistisiksi.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

-

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

-

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

-

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

-

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on avainasemassa hallituksen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla vähennetään fossiilisen energian kulutusta liikenteessä, mikä tukee irtautumista venäläisestä energiasta ja energiankulutusta koskevien EU-tavoitteiden saavuttamista. Palta on sitoutunut liikenteen päästöjen puolittamiseen 2030 mennessä ja nollaamiseen vuoteen 2045 mennessä.

Palta on pettynyt kevään 2022 kehysriihen päätökseen leikata liikenne- ja liikenneverkojen ylläpidon ja kehittämisen rahoitustasoa tulisi päinvastoin nostaa. Toimiva ja tehokas liikenneinfra on yksi keskeinen toimenpide myös liikenteen ja logistiikan päästöjen vähentämisessä ja alan kilpailukykyyn pitkäjärjestyksessä turvaamisessa.

Valtion rahoitusta ei kehysriihessä myöskään nostettu hallituksen itse laatiman ja hyväksymän fossiilittoman liikenteen tiekartan vaatimalle tasolle. Vuosina 2022–2024 uusien tukien tarve olisi vuosittain noin 96 miljoonaa euroa.

Keväällä 2022 Palta ja neljä muuta liikenne- ja logistiikka-alan järjestöä julkaisivat toimialan päivitetyn tiekartan vähähiiliseen liikenteeseen. Tiekartassa osoitimme keinot, joilla kotimaisen liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä on mahdollista leikata 55 % vuoteen 2030 mennessä ilman veronkorotuksia tai kansallista päästökauppaa. Kustannusten nousu heikentää liikenne ja logistiikka-alan toimijoiden investointihalukkuutta ja kykyä uudistua.

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

-

Avoin vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

-

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

-

Avoin vastaus ydinenergian käyttöä koskien

-

7) Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

-

Avoin vastaus energiemarkkinoiden kehittämistä koskien

-

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

-

Avoin vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

Hyödynnetään innovaatioiden ja puhtaiden palvelujen potentiaali täysimääräisesti

Innovaatiot ja uudet puhtaat ratkaisut ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen torjunnassa. Yleisellä tasolla tämä tunnistetaan hyvin strategian luonnoksessa, ja linjaus suomalaisyritysten hiilikädenjäljen vahvistamisesta on erittäin tervetullut. Seuraavana askeleena tarvitaan konkreettinen toimenpideohjelma, jolla hiilikädenjälkeä vahvistetaan mm. palvelusektorilla.

Palveluyritykset auttavat muita toimialoja vähentämään päästöjään monin eri tavoin. Näihin kuuluvat esimerkiksi kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen katselmusten, energiaremonttien ja etähallinnan kautta, sekä liikenne- ja logistiikkayritysten reittien optimoiminen ja ekologisen ajotavan opastus digitaalisten palvelujen kautta. Palveluyritysten hiilikädenjälki on merkittävä ja kasvupotentiaali on suuri.

Hiilikädenjälkeä on tärkeä kasvattaa sekä ulkomailla että Suomessa käytettävien tuotteiden osalta. Palveluyritykset, jotka vähentävät suomalaisten asiakkaidensa päästöjä, auttavat Suomea saavuttamaan omat ilmastotavoitteensa kustannustehokkaalla tavalla. Strategialuonnoksesta syntyy virheellinen kuva, että hiilikädenjälki tarkoittaisi vain ulkomailla konkretisoituvaa ilmastohyötyä.

Hiilikädenjäljen edistämisen keskeisimpiä toimia on yritysten TKI-toiminnan tukeminen. Tälle saatiin hyvä alku kevään 2022 kehysriihessä, jossa hallitus päätti nostaa TKI-toiminnan rahoitusta ja ottaa käyttöön tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisäverovähennys.

Jatkossa ilmastoystävällisiä ratkaisuja tulee edistää esimerkiksi seuraavin keinoin:

- TKI-rahoitusta tulee kohdentaa entistä enemmän etenkin yrityslähtöiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan, johon käytetyn julkisen rahan osuus Suomessa on OECD-maiden häntäpäässä;
- Kysynnän ja referenssien luominen uusille palveluille ja teknologioille julkisilla hankinnoilla;
- Kotitalousvähennyksen korottaminen sekä laajentaminen asunto-osaakeyhtiöille CO2-päästöjä vähentävien toimien osalta.

Osaajien saatavuus asettaa haasteita liiketoiminnan kehittämiselle ja sitä myötä vihreälle siirtymälle. Osaavan työvoiman rekrytoimisen koki vaikeaksi 55 % kasvavista yrityksistä, jotka vastasivat palvelualojen osaajabarometri 2020:een. Osaajien saatavuutta tulee edistää määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti.

9) Verotus (strategian luku 2.9)

-

Avoin vastaus verotusta koskien

Palvelujen sähköveroa on alennettava kilpailukyvyyn ja päästövähennysten vuoksi

Palvelualan yritykset ovat kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa, kun rajat ylittävä palvelukauppa yleistyy vauhdilla. Lisäksi digitalisaatio tuo palvelualat yhä voimakkaamman kansainvälisen kilpailun piiriin.

Kasvun ja kansainvälistymisen sekä työpaikkojen varmistamiseksi palvelualan yritysten kilpailukyvyistä on pidettävä erityistä huolta. Palvelut maksavat nykyisin yli 45 kertaa korkeampaa sähköveroa kuin teollisuus, ja palvelujen sähköveroa on laskettava pikaisesti. Ensi askeleena ehdotamme, että palveluyritysten sähköverolle luodaan oma sähköveroluokka ja sähköveron tasoa alennetaan vuositasolla 100 miljoonalla eurolla.

Sähköveron alentaminen on tehokas keino nopeuttaa sähköistymistä ja päästöjen vähentämistä. Lisäksi se edistäisi liiketoimintaa nimenomaan kestävillä toimialoilla – useimpien palveluiden päätoimialojen CO₂-päästöt suhteessa arvonlisään ovat nimittäin erittäin pienet.

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

-

Avoin vastaus ilmastonmuutokseen sopeutumista koskien

-

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

-

Avoin vastaus EU-vaikuttamista koskien

-

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

-

Avoin vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

-

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

-

Avoin vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

-

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

-

Avoin vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

-

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

-

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

-

Avoin vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

-

Suomen vetyst strategia

-

Avoin vastaus Suomen vetyst strategiaa koskien

-

Avoin vastaus muita Ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

Viranomaisille on varmistettava riittävät resurssit, jotta nämä voivat edistää vihreää siirtymää täysimääräisesti, ml. informaatio-ohjauksen kautta. Resurssien varmistaminen tuodaan esille useassa strategialuonnoksen kohdassa, ja tämä on kannatettavaa.

Paloneva Mikko
Palvelualojen työnantajat Palta ry.